

VELKOMMEN TIL SPORENE VED HOVBORG

De to sammenhængende spor: "Hovborg Plantage" (afmærket med røde pile, ca. 7,5 km) og "Klelund Plantage" (afmærket med grønne pile, ca. 10,5 km) er lavet som en dobbeltsøjle, der mødes ved Hovborg Kro, og forbinder ålb, engområder og mose med de store plantager samt natur- og kulturhistoriske perler. Den første kilometer til Holmeådalens følges de to spor, hvorefter de deler sig mod øst og syd.

1 HOVBORG KRO

Med den pietetsfuldt bevarede hovedbygning fra 1790 er kroen stadig en populær landevejskro, som besøges af mange gæster. I 1983 oprettedes Hovborg Landbrugsskole i bygningerne, og de omfattende istandsættelser af laden og udbygning til overnatninger har gjort kroen til et moderne kursus- og konferencecenter. I receptionen findes info om kroens historie og dens store betydning for egnen og byen.

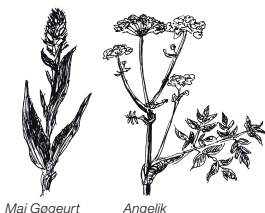
2 HOVBORG KIRKE

Kirken er bygget i 1895, og ved dens 100 års jubilæum blev der udgivet et hæfte, som fortæller om kirkens historie. Kirken er åben alle hverdage fra 8.00 til 16.30. Gå gennem kirkegården, forbi de fine mindesten, ned mod graverkontoret og ud på Grønagervej til Kroskoven.

3 HOLMEÅDALEN

Vel inde på "Kyst til Kyst Stien" - med de nye huse i Kroskoven i baggrunden - åbenbarer Holmeådalens sig i et panorama ud over Ko-klapper-laugets eng. Ved infotavlen står man på en tværsti, der går gennem et rigkær, dvs. et nærings- og artsrigt engområde med en fantastisk veludviklet og varieret blomsterpragt. Nyd det! Hen over sommeren skifter floraen fra Maj Gøgeurt i foråret til de store skærmplanter Angelik i efteråret.

Den brede ådal er formet af smeltevandet fra sidste istid, der som en bred rivende flod har skåret sig igennem morænelandskabet fra forrige istid. Før hedeopdyrkingen og plantagebeplantningen lavede man egnsudvikling

i disse ådale, idet man opstemmede åvandet og via randkanaler førte vinterens overskudsvand ud over disse flade enge. Det var gødning til enghøet og foder til kvæget, som så gav gødning til den fattige sandager.

Vælger man, at følge Sporet gennem Hovborg Plantage, kan man fra dette flotte sted ad "Kyst til Kyst Stien" vælge at gå syd eller nord om ådalen.

Vælger man derimod, Sporet gennem Klelund Plantage, for sættes mod syd ad denne sti til Aktivitetsparken.

SPORET GENNEM HOVBORG PLANTAGE (rød rute):

4 ØSTERBYGÅRD

Østerbygård er en gammel gård fra ca. 1850. Med en opstemning af åen og overrisling af engene blev der her skabt en god basis for et hedebrug på de tilstødende marker. Gården beskrives som egnens pæneste gård tilbage i 1800-tallet. Den driftige landmand og hustru var aktive i stiftelsen af og beplantningen af Hovborg Plantage A/S.

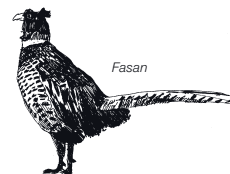
I dag drives gården som et I/S mellem 2 landmænd. Det er et opdateret, moderne miljøgodkendt kvægbrug, som fodrer de mange jerseykøer med grøntfoder fra dyrkingen af majs.

5 HOVBORG PLANTAGE A/S

Hovborg Plantage ligger på overgangen fra hedeslette til bakkeø. Men på dette spor bliver du ledt uden om de gamle egekrat, som ligger på den noget højere placerede bakkeø omkring Høllund Søgård. Denne gård var ejet af Enrico Dalgas og var indtil for nylig i Dalgas slægtens eje.

Aktieselskabet blev stiftet 24. marts 1866 på Hovborg Kro på foranledning af kromanden Johan Christoffer Sørensen. Det er den første plantage, som blev oprettet efter Det Danske Hedeselskabs stiftelse og har således nr. 1 i selskabets fortegnelse.

Lige nord for skovfogedboligen findes en række mindesten over de aktive folk i plantningssagen. Sporet leder dig ud på en lang og lige skovvej – typisk for hedeplantagerne. Undervejs kan du iagttage de skiftende parceller. Endnu i dag kan man se spor efter den voldsomme storm den 3. dec. 1999, idet oprydningen er forpasset. Vi har fået tilladelse til, at gå igennem det gamle skovdige, der er lavet af græstørv, da man etablerede

plantagen. På sporet lige før Hovborg ses resterne af den gamle landevej mellem Grindsted og Hovborg.

SPORET GENNEM KLELUND PLANTAGE (grøn rute):

6 AKTIVITETSPARKEN

Her er flere muligheder. Besøg Burkino Faso hytten og læs om Hovborg Skoles venskabsby i Afrika. Styrk din krop eller stræk den ud i træningspavilionen. Spil petanque og hold hvil ved bålhytten (6a). Eller slå en afstikker ad den handicapvenlige sti mod Aktivitets- og Kulturhuset, Landsbykøkkenet, Skole/SFO og Regnbuen (6b).

7 "SKOLESTIEN"

Når man kommer fri af sportsanlægget, går stien forbi en gammel græsningsmark, inden man når Lindegårdsvej. Netop her på dette strøg skal man give sig tid til at botanisere lidt. De fleste af de planter, som er knyttet til mager hedejord, kan du her finde på rad og række. De har undgået sprøjtning eller alt for kraftig gødning. Find Harekløver, Mørk Evighedsblomst m. fl.

Som en del af projektet "Spor i landskabet" har det været en løftestang for denne del af ruten, at kunne anlægge et cykelspor fra Klelund til Hovborg Skole og derved undgå den farlige cykelvej på de gamle amtsveje.

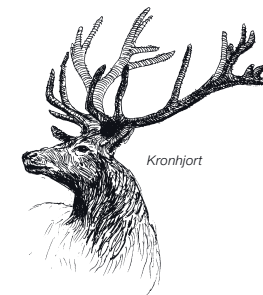
Bakken på vej hjem fra skole går opad i lang tid, men så er der til gengæld læ for vestenvinden af først et "tre-række hegn" af løvtræer og siden hen af et gammelt hvidgran hegn på et højt dige.

8 "Æ JYNDOVN"

Et imponerende anlæg på marken nordvest for "Nedergård". Langdyssen er 117 m lang, og dimensionerne af jordhøjen og rækken af de store randsten er usædvanlig for denne egn.

9 KLELUND PLANTAGE

Plantagen ligger på en bakkeø, men sandflugt har sat sit præg gennem tiden. Den blev anlagt ca. 1869 som et I/S, men kom i privat eje i 1874, hvor den blev købt af lensgreve Moltke, Bregentved. Sofie Kirk Kristiansen og familie vil etablere en dyrehave med især krondyr.

I Plantagen er stien ikke afmærket. Vi anbefaler, at du benytter plantagens stier til udgangen ved Råbjergvej, hvor Sporet fortsætter. Herfra fører sporet ned over Holme Å til "Kyst-til- kyst" stien. Gå forbi ferieområdet, og gør stop ved Hovborgs Naturudstilling.

10 NATURUDSTILLINGEN

Udstillingen fortæller om udviklingen i området; fra gletchere til agerland, fra hosekræmmere til Dalgas og frem til de nuværende beboere i Hovborg. Der er modeller af de første jægere på egnens buer, og af oldtidens økser, der blev brugt til at rydde skovene. Man kan træne sit naturkendskab ved at studere udstoppede fugle og dyr, eller ved at gætte fodspor. Den særligt interesserede kan blade i en stor kortbog med en mængde oplysninger om egnen før og nu. På husets bagvæg findes et stort maleri af Lars Ringgaard, hvor du kan følge tiden fra sidste istid og frem til nutidens Hovborg. Der er med andre ord mulighed for at få viden om, hvad en tur langs Holme Å kan byde på.

11 STRYGET I HOLME Å

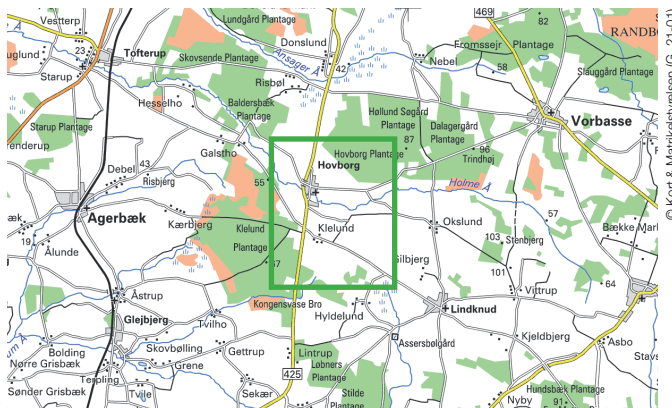
I 2010 er der på foranledning af Hovborg Lokalråd lavet et stryg, der fører hovedparten af vandet i åen igennem en ilt-ningsproces over stok og sten. Samtidig har man sikret fiskenes passage opstrøms. Hvis man engang ud i fremtiden får hele Holme Å forløbet gjort tilsvarende tilgængelig for laks og ørred, der vil op og finde gydepladser, vil hele åen blive et lystfiskernes paradys.

Ørred

TAK TIL STØTTEN FRA:

Friluftsrådet, Lokale Grønne Partnerskaber, Private lods- ejere, Vejen Kommune, Hovborg Fonden, Borgerforen- ingen, Lokalrådet, Sti-lauget og de mange frivillige ildsjæle. Via LAG-Vejen har Fødevareministeriet og EU desuden deltaget i finansieringen af projektet med midler til udvik- ling af attraktive levevilkår i landdistrikterne.

© Kort & Matrikstyrelsen (G. 21-01)

Den grønne firkant viser udsnit svarende til rutekortet på indersiderne. Sporene starter og slutter ved Hovborg Kro, Holmeåvej 2, 6682 Hovborg. GPS koordinater til startpunk- tet: 55.606263°, 8.939942°.

HUND I SNOR

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Sporene igennem plantagerne vil være lukkede i forbindelse med jagt. Skilte vil blive ophængt ved foldekassen ved Hovborg Kro. Offentlig adgang i plantagerne: fra solopgang til solnedgang. Læs infoskilte ved indgangene.

KONTAKT:

Hovborg Kro: 75396033
Holme Å Camping: 75396777
Lokalrådet i Hovborg v. gitte@hovborg.net

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet.

Projektet har følgende samarbejdspartnere:
Danmarks Naturfredningsforening · Dansk Skovforening
Friluftsrådet · Kommunernes Landsfor. · Landbrug & Fødevarer
Landdistrikternes Fællesråd · Skov- og Naturstyrelsen
Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet.

Tekst: Mogens Kjær Poulsen, Hovborg.
Oplæg v. Mette B. Johnsen og Connie Mark Skovbjerg
Tegninger: Michael Petersen

Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos:
Landbrug og Fødevarer, Axeltorv 3, 1609 København V
Telefon 33 39 40 00 · spor@lf.dk

WWW.SPOR.DK

SPOR0370 · www.artegrafix.dk · 9/2010

Sporene ved Hovborg

Michael Petersen 10

SPOR I LANDSKABET